

EL

MAGAZÍN

Divendres, 17 de febrer de 2023

Núm. 264

ECONOMIA

La pizza, com a símptoma de l'encariment del cost de la vida

SALUT

Els problemes que comporta un excés de sal en el nostre organisme

PERE COLOMER

“Lavola té passió pel canvi, no els fa por. I li ha permès adaptar-se a les diferents necessitats de cada època”

ENTREVISTA

PERE COLOMER

**“Amb Lavola
va néixer un
sector de serveis,
l’ambiental, que
no existia abans”**

‘Una empresa amb ànima’ és potser el primer llibre que s’ha escrit a Catalunya sobre un projecte econòmic, laboral i social centrat en el medi ambient. Pere Colomer i Roma és historiador, especialista reconegut en temes com les colònies industrials. Però ara s’ha endinsat en un món ben diferent, el de Lavola, empresa de Manlleu pionera en aquest àmbit. Va néixer l’any 1981 de la mà d’uns docents que volien transmetre el coneixement i l’amor per l’entorn.

**Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Albert Llimós**

Lavola (primer, La Vola) és avui una empresa de serveis ambientals amb dos centenars de treballadors i una facturació de 15 milions d’euros, integrada amb el grup escocès Anthesis. Però això no explicaria la seva singularitat: per començar, fa 40 anys no volia ser una empresa.

En efecte. Els seus orígens venen d’un grup de persones que no tenien pas clar que volguessin construir una empresa. Eren gent de l’àmbit de l’educació, lligats a les ciències ambientals. En aquell moment, a principis dels 80 del segle passat, el concepte de *sostenibilitat* es pot dir que no existia. Però ells sí que volien aportar alguna cosa a la societat en aquest àmbit del respecte a la natura, de ser-ne tots conscients. I ho va fer posant en marxa un projecte educatiu. És molt diferent d’altres casos que he estudiat, en la majoria hi ha projectes empresarials concrets, determinats. Aquí només hi ha la voluntat d’actuar, quan engeguen l’any 1981 l’Escola de la Natura de Llobregueres, a Sant Pere de la Vola, d’on ve el nom.

La iniciativa s’emmarcava dins de l’Escola d’Estiu de la Vall del Ges i amb la implicació de l’Escola de Mestres Balmes de Vic, referents d’innovació pedagògica. Com hi va influir aquest brou de cultiu?

Parlant amb els cofundadors, com Pere Pous, Pep Nogué o Jacint Creus (un altre era Sebastià Riera, que malauradament ja va morir), ho tenien clar. Si no hi hagués hagut aquest entorn d’inquietud pel canvi social i la catalanització, i dins d’això la inquietud per ensenyar a partir de la proximi-

tat, aprendre de l’entorn més proper. A raó d’això van crear-se associacions com l’Escola d’Estiu de la Vall del Ges, a l’entorn de la qual es reuneix el grup fundador de Lavola. Era un moviment general d’escoles d’estiu, que prenen el referent de l’època de la República, que reneixen als anys 60 i que a finals dels 70 esclaten a tot Catalunya.

Que hi hagués a Osona just en aquell moment un moviment ecologista molt mobilitzat contra la possibilitat d’exploració de mines d’urani, hi va influir?

En aquell moment s’aconsegueix vèncer aquesta projecte que hauria afectat les Guilleries. Aquest substrat segur que hi era, i donava un marc general, però el projecte específic de Lavola va lligat a l’aspecte educatiu. Abans d’aquella escola d’estiu de Llobregueres ja feien curssets a Torelló que es deien “Fem conèixer als nens el nostre entorn”. Itineraris històrics, ambientals... tot per donar a conèixer el país des de la proximitat. La línia que explica el naixement de Lavola va més lligada a aquest projecte educatiu de ciències naturals que al més reivindicatiu.

Quan veuen que és necessari fer el pas de ser una associació a una empresa?

Ni tan sols associació, era un grup de persones dins de l’Escola d’Estiu de la Vall del Ges, que feia moltes altres coses, com per exemple impulsar Ràdio Ona de Torelló. No va ser fins a finals dels 80 que el grup de professionals que hi treballaven, i que començaven a fer altres activitats no només escolars –com campanyes de gestió de residus per a ajuntaments–, decideixen que volen tenir continuïtat. I que per a això els calia una certa cobertura organitzativa. De moment, una associa-

ció. Estem en un moment en què això de l'empresa potser estava una mica mal vist en els entorns ecològistes. Però de seguida es van adonar que si volien actuar i aportar a la societat s'hi havien de poder dedicar, guanyar-s'hi la vida. I donar un servei de qualitat. Això volia dir professionalitzar-se. El seu objectiu, fer prendre consciència en la societat del nostre impacte en la natura, era prou important com perquè esdevingués l'eix de la seva activitat professional. Per això l'any 1989 assoleixen la forma empresarial, a través d'una SAL (societat anònima laboral).

Va ser una transició natural? Com deia vostè ara, el sol concepte d'empresa podia crear rebuig en aquell moment, dins d'un àmbit ecologista.

Tenien un element diferencial: la participació més gran de tot l'equip en la dinàmica general de la companyia. Bona part dels treballadors hi tenien una participació. Això feia més senzilla la transició entre el model inicial educatiu, l'associatiu i l'empresarial.

Hi ha campanyes que dissenyen en aquest moment que són de les primeres que es van veure en aquells anys en temes ambientals.

En paral·lel a aquest canvi organitzatiu, veuen que no poden quedar-se només amb les escoles i que han d'anar a la ciutadania. Com? A través dels ajuntaments. I a través de la gestió dels residus, la tria i la recollida selectiva. Recordi que som a finals dels 80! Quan s'adreçaven als ajuntaments, els havien d'explicar ells què era tot això. I havien d'anar-hi de la mà de les empreses que podien gestionar els contenidors, perquè els ajuntaments no els tenien. Explicaven una cosa que era desconeguda al país, en molts àmbits. Feien tota aquesta tasca: començar per allò més senzill –el paper o el vidre– i implicar-se en la logística que ho fes possible. Calia una empresa que subministrés els contenidors, que fes la recollida... se'n cuidava Lavola, en aquell moment! Era obrir un món.

Una campanya que duia per lema "Ho tens a tocar". La primera sobre residus de cara al ciutadà que recordo, ben dissenyada.

Ben dissenyada, ara ho diu. Volen tenir impacte social, convèncer la gent que això és important per al futur del planeta. I com ho hem de fer? D'una forma atractiva, incorporar raons però també altres elements, des d'exposicions fins a diversió: una rua, una mascota...

És un canvi el moviment mediambientalista? No actuar només per reacció a les agressions (com l'urani) sinó amb propostes?

La majoria de moviments ecologistes van aparèixer a escala local i contra quelcom que agredia el territori. Alguns d'ells van evolucionar per passar a una escala més gran i ser més propositius. En aquest entorn, Lavola tenia un factor diferencial: un alt grau d'internacionalització. No tant per tenir alguns projectes a l'exterior (que eren una part petita del seu volum de negoci) sinó per com captava les iniciatives que hi havia arreu del món en educació ambiental o gestió de residus i les portava cap aquí. Es tractava d'aterrar les tendències que hi havia arreu del món.

Els impulsors, com ha dit, venien del món educatiu. Eren professors. I han de buscar algun executiu, algun soci capitalista... els costa fer això?

No els costa, però és un canvi important. El que va ajudar molt a fer el pas endavant va ser la incorporació del que actualment és el director general, Toni Mansilla. Una persona que venia del món de l'enginyeria i la gestió empresarial, que es troba amb tot de biòlegs i mestres... eren dos mons! Però La Vola crec que té passió pel canvi, no els fa por. I li ha permès adaptar-se a les diferents necessitats socials de cada època. Mansilla creu que els projectes s'han de poder mesurar i seguir, que cal donar bona resposta al client a nivell de servei, i que això ha de tenir una rendibilitat adient, per garantir la continuïtat del projecte. A tot això hi ha ajudat també la transparència. Les reunions anuals del balanç de Nadal en què els directius explicaven els números, les estratègies... i de forma molt entenedora. A finals dels 90, en una d'aquestes sessions, es passa una transpa-

"Als 80, quan s'adreçaven als ajuntaments, els havien d'explicar què era tot allò de la gestió de residus. I anar de la mà d'empreses de contenidors o de recollida. Era obrir un nou camí"

rència per explicar què és el *marge brut*. A sota deia que no són les vores brutes d'un camp sinó el marge que et queda etcètera... es tractava de facilitar que pugés tothom al carro.

Si volien ser coherents amb la pròpia filosofia, havien d'aplicar-se el que predicaven: els criteris mediambientals. Que la petjada de carboni tendís a zero, per exemple, dins la mateixa empresa.

Tot un repte, per a una empresa que a principi de segle era petita-mitjana, amb una facturació modesta de dos o tres milions d'euros. I els recursos que això suposa a nivell intern. Van tenir clar que calia predicar amb l'exemple. I aquí diria que un dels que era més difícil però que els va donar més rendiment empresarial va ser la construcció de l'edifici, la seu actual de Lavola a Manlleu des de l'any 2005.

En aquell moment, parlar d'un edifici sostenible era anticipar-se molt?

En aquell moment ja complia les normes internacionals. Abans que aquí apareguessin les lleis de sostenibilitat en la construcció. Imagini's buscar els proveïdors que fessin això quan encara no hi havia cap regulació legal que els hi obligués. I els materials. Era inventar, com havien fet uns anys abans per trobar contenidors de residus. Va ser un dels primers edificis de Catalunya i de l'Estat espanyol construït amb aquests criteris. És la prova que aquest camí ha estat el correcte: es van implicar en un projecte complex, una mica utòpic al seu moment, en van mantenir el control financer i, vist en perspectiva, els va permetre fer un salt endavant.

Per la imatge que donaven?

Perquè els seus clients els van reconèixer com una empresa no només amb coherència sinó amb capacitat organitzativa. Això els diferenciava de les altres empreses del mateix sector. Amb Lavola va néixer un sector de serveis, el mediambiental, que abans d'ells no existia. És de les primeres empreses que se suma al corrent d'aquestes necessitats que la societat va demanant (i que la mateixa Lavola

va impulsant) i dona les eines perquè, primer les institucions i després el món de l'empresa privada, puguin fer front a aquests criteris de gestió. Fent una llista de clients es veu com va evolucionant, i l'empresa privada ara representa la majoria. Lavola és una empresa que inicia temes ambientals (l'educació, l'assessoria, les certificacions, l'eficiència energètica, el balanç de carboni...), tenen un avantatge competitiu respecte a altres.

Sembla que només parlem d'èxits. No han tingut cap fracàs?

Sí, a veure... han començat moltíssims projectes, i alguns no han arribat a bon terme. Podríem parlar de coses concretes. Van intentar generar aplicacions per conèixer-ho tot entorn d'un producte: que al súper, a través d'un codi QR en poguessis tenir tota la informació. Tant en l'àmbit culinari com tècnic... i de sostenibilitat. Era un tema molt lligat a la Universitat, i no va tenir continuïtat.

Aparentment, semblava prou interessant!

I Lavola pensava també en un museu als anys 80. Creien que feia falta un museu de ciències ambientals, un projecte a l'entorn de l'educació, de les exposicions... Es van presentar propostes a diferents municipis, no va acabar de reeixir. Però al final, el que més s'hi assembla, i en què va participar Lavola, és l'actual Museu del Ter de Manlleu, que inclou el Centre d'Estudis dels Rius del Mediterrani.

Buscar un soci internacional també és un pas important. Com a historiador, vostè sap que això ha acabat sovint amb la desaparició de l'empresa catalana, si era la petita. En aquest cas, Anthesis era un soci més semblant a Lavola, quan el van triar per fusionar-se?

Les empreses van evolucionant, perquè el tauler de joc els va canviant. Hi havia una qüestió generacional, amb els fundadors que ja s'acostaven a l'edat de jubilació. I els problemes als quals s'enfrontava Lavola cada vegada més es decideixen en un marc global. També havien de buscar aquest marc per a la companyia. Van buscar un soci internacional que els anés bé, on Lavola s'hi pogués integrar. La trobada d'Anthesis ha estat molt encertada. Mirant-ho des de fora, estudiant les diferents etapes, veia els valors de Lavola. Busques la visió que té Anthesis, i podrien ser exactament els mateixos, parlen el mateix llenguatge. L'obsessió a voler millorar la sostenibilitat a nivell global, el respecte per les iniciatives de tot l'equip... I en el marc internacional, això vol dir el respecte a les corporacions locals. Anthesis es defineix com una comunitat de comunitats. La integració et dona una potència de mitjans que a escala local no tindries.

A l'estudi emmarca l'evolució de l'empresa en el marc global de l'ecologisme, de les preocupacions mediambientals de cada moment.

Sí. Als anys 70 i 80 es difon la noció d'*educació ambiental* i l'inici amb l'Escola de la Natura beu d'aquesta font. Als 80 i 90, sobretot a Catalunya amb la Generalitat i la nova conselleria de Medi Ambient, el repte són les polítiques públiques de gestió de residus. L'any 1992, la Cimera de la Terra de Rio de Janeiro posa sobre la taula el concepte de sostenibilitat, més global, i Lavola en fa un motor de la seva acció. El 2005, amb el Protocol de Kyoto, el centre del debat és el canvi climàtic i el control d'emissions de gasos. El 2015, l'ONU aprova els objectius de desenvolupament sostenible, que incorporen temes socials (la fi de la pobresa, per exemple), i el 2020 entrem en l'anomenada *dècada decisiva*, amb la fita del 2030 en què s'han d'haver fet realitat avenços substancials.

Deu haver fet vostè la primera història d'una empresa de l'economia verda...

Doncs potser sí. Per poder-me situar, i trobar dades, les he anat a buscar a les mateixes empreses, a la patronal del sector... de bibliografia pròpiament dita no n'he trobat. En això pot contribuir aquest llibre: és un nou sector de serveis, important, amb impacte social per la seva aportació (no només econòmica). Penso que pot ajudar a altres estudis futurs.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Biden

El seu triomf a les eleccions presidencials el 2020, la majoria de gent el vam viure amb alegria i esperança. El necessitàvem després de la vergonya i el temor que ens provocava Donald Trump. Aparentava ser un vell decent i progressista molt moderat, a l'americana, de qui no n'esperàvem gran cosa més que un comportament digne. Durant els poc més de dos anys de mandat no ha generat una imatge pública que ens donés gaire seguretat, justament perquè genera dubtes sobre la seva salut i els seus moviments en públic ens fan patir perquè sempre està a punt de caure. Els balbucejos i moments de confusió quan parla poden fer pensar que no està gaire en condicions per afrontar unes presidencials i un segon mandat que si és produís acabaria als 88 anys. Costa d'imaginar-lo en una batalla a matadegolla amb Trump el 2024. Tampoc té successor al Partit Demòcrata, almenys de moment, i la vicepresidenta, Kamala Harris, encara és hora que aixequi el vol. Quan va començar el mandat, algunes decisions força dubtoses i poc destres en política internacional van també fer dubtar que fos l'home apropiat per lidiar amb el post-trumpisme. Totes aquestes sensacions que ens ha transmès, juntament amb la dinàmica bèl·lica d'Ucraïna i la confrontació geopolítica amb la Xina, no ens ha deixat veure les seves bones decisions, insòlites als Estats Units, en la seva política interna.

Va afrontar l'enorme crisi econòmica generada per l'epidèmia de la covid-19 fent el que erròniament no es va fer en la crisi del 2008. Va insuflar diner al sis-

tema tant en forma d'inversió pública com en despesa social i familiar per paliar els seus efectes tot recuperant l'ocupació. Això, finançat en part amb augment dels impostos a les corporacions i les grans fortunes i, alhora, recorrent temporalment al dèficit i l'augment de deute. Política progressista de manual, keynesianisme, que ni molt menys s'ha gosat fer a Europa, almenys en aquestes proporcions. El dèficit i el deute s'han d'afrontar en èpoques d'expansió i no pas de crisi, ja que fer-ho ho converteix en accions procíclicues. Va desti-

El seu discurs destil·la autèntic progressisme i sensibilitat social

nar a aquesta crisi 1,9 bilions de dòlars de cara a evitar l'augment de l'atur i la disminució del consum. Després, quan a l'epidèmia ha seguit la crisi per la inflació pels problemes de subministraments provocats per la invasió d'Ucraïna, s'ha fet encara un augment més gran de la inversió, amb 1,4 bilions destinats a les famílies (l'equivalent a tot el PIB espanyol, per entendre'ns) i 2,3 bilions més per fomentar la competitivitat, afrontar el canvi climàtic i mantenir l'ocupació. A diferència de les polítiques econòmiques europees que han apostat per prioritzar la inflació tot augmentant els tipus d'interès i refredant l'economia, als Estats Units s'ha fet una anàlisi diferent: aquesta no és una dinàmica inflaci-

onària per excés de demanda, sinó pels entrebancs bèl·lics per mantenir l'oferta. No és ben bé el mateix, ni requereix de les mateixes receptes. A dia d'avui, la inflació interanual als Estats Units és del 6,4%, mentre que a l'Eurozona és del 10,6%. Pel que fa a l'atur, als Estats Units és del 3,4%, mentre que a Europa la mitjana és del 6,5%.

Certament que el sistema americà requereix de canvis estructurals que Biden no pot afrontar, encara que ho intenta, perquè no té majoria a la Cambra de Representants i se li bloqueja la imprescindible reforma del sistema sanitari perquè arribi a tothom, el fer front al *lobby* de la indústria farmacèutica, l'afrontar la profunda crisi social que posa de manifest l'ingent consum d'opiàcis que porten a centenars de milers de morts anuals per *desesperació*, per combatre la pobresa extrema concentrada als barris marginals de les grans ciutats i a l'antic *cinturó d'òxid* desindustrialitzat, per fer una reforma fiscal profunda. Però, sobretot, els cal recuperar la cultura democràtica i recosir un país fracturat políticament, que té la meitat de la seva població combregant amb les rodes de molí de les conspiracions i les postveritats de l'extrema dreta. El discurs sobre l'estat de la nació que va pronunciar Biden fa una setmana mereix ser escoltat. Destil·la autèntic progressisme i sensibilitat social. Sap un xic de greu que, des de fa anys, ni tan sols la socialdemocràcia europea ha anat tan lluny. Ni en discursos, ni en polítiques. L'ombra d'Angela Merkel encara es deixa sentir.

Ares Escribà Cruells

TRES VOLTES REBEL

Un regal

Hi ha amistats de tota la vida i n'hi ha per a tota la vida. Estic convençuda que ella és d'aquestes, de les que arriben de sobte i una mica de rebot però perden escalant posicions i convertint-se en imprescindibles. Fa anys que som família i me'n guardaré prou de deixar escapar una de les persones més generoses que conec. Es dona, es regala, es brinda sencera perquè en disposis a qualsevol hora, sense límits ni restriccions... i sense vergonya. Perquè ella, per molt que ho negui, no coneix la timidesa. És inútil esforçar-se a mantenir la discreció quan la seva simpatia s'imposa i captiva coneguts i estranys. Així és com canvies, els ho asseguro per experiència, de passar volgutament desapercebuda a que t'identifiquin com la seva amiga. De cara sempre, amb força i amb caràcter però també amb tendresa i empatia, fa seus els teus secrets i se t'esmuny fins al cor

per patir el teu sofriment i plorar amb els teus ulls. En les alegries, tampoc hi ha millor companya. És l'ànima de la festa amb somriures amples i carcallades escandaloses. Balla sense deixar-se cap membre, s'entrega com ningú i t'arrossegua de tal manera que és impossible oposar resistència. Només la venç la son.

Es dona, es regala, es brinda perquè en disposis a qualsevol hora, sense límits ni restriccions

Hi ha un moment concret de la nit en què resulta encantador comprovar que li cauen les parpelles i se li pleguen les cames com a una criatura. Si supera la barrera i les ganes de vetllar triomfen,

ja no té aturador. És ràpida, dinàmica, competitiva. Molt, massa segons com. Costa seguir-li moviments i pensaments quan va a la seva. Salta obstacles com una atleta, fa equilibris com una funambulista i arriba sana i estàlvia –a voltes, amb alguns cops– a tot i a tothom. Prepara per Sant Esteve –el feliç dia que va parir– els frankfurts més bons del món i si es menja una carxofa, s'ha de beure un got d'aigua per accentuar-ne el gust. Si no li fas cas, tu mateixa, però et podràs un dels grans plaers de la terra. I punt. A aquestes alçades, ja sap de qui parlo. És la Marta de Cal Maco d'Alcarràs, la que somia gran, la que recorda cada aniversari, la que ara fa anys i pensa gaudir-los perquè el millor està per venir. Si en tenen una com ella, guardin-la, cuidin-la. Ella ho farà. És fàcil estimar-la. De fet, quan se la coneix, no hi ha cap altre remei.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Miquel Moreno Gayoso

Avançar cap enrere

Ramon Solsona (Barcelona, 1950), filòleg, exprofessor de secundària, escriptor, guionista, articulista... ha estat, al llarg de la seva trajectòria literària, un fervent apassionat del llenguatge. A *Temps enrere*, Solsona estructura l'esdevenir temporal en un "avançar cap enrere"; s'inicia el 2015 i recula fins al 1945. Encapçala l'obra amb un conte de Julio Cortázar: *Instruccions per pujar una escala al revés*. Divideix el text en sis capítols alternant, en períodes de 10/12 anys, la història dels dos protagonistes: el Tomàs i l'Elvira. Conclou el cercle amb un epíleg on recapitula la situació dels personatges, principals i episòdics, el 2018.

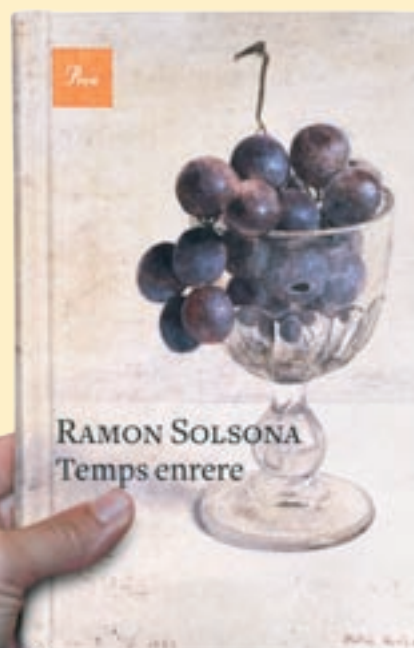
Solsona presenta la història d'una parella d'emigrants catalans, que es coneixeran a Alemanya (Düsseldorf i Bochum); ambdós de famílies humils, nascuts durant el franquisme. Provenen de dos entorns geogràfics: Barcelona (Tomàs) i el Priorat (Elvira). El viatge vital de la parella, descrit temporalment a l'inrevés, transcorre al llarg d'una setantena d'anys. Solsona presenta una visió polièdrica de la parella i dels entorns socials d'origen i destí. Descriu, allunyat de tot sentimentalisme, l'evolució professional, econòmica, familiar, amatòria... del Tomàs i l'Elvira. Dues personalitats, d'una gran integritat moral, forjades des de la per-

severança en l'afany de superació social dels seus orígens. El comportament ètic del Tomàs reflecteix la seva formació religiosa. L'Elvira, fugint de la pobresa del Priorat, trobarà la seva passió en l'estudi d'idiomes; el seu pare viurà esclau del terrós i obcecat amb la mecànica, talment com la mare amb el brodat.

La novel·la està narrada per una omniscient tercera persona, interrompuda a voltes per les veus dels protagonistes encerclades entre claudàtors. En la progressió narrativa que recula apareixen referències premonitòries de continguts futurs: el Merce-

des del Ricardet, la Inocrom de l'Elvira, la veu hedònica de Mahalia Jackson o l'episotaxi que pateix el Tomàs.

Solsona ha dut a terme una ingent tasca de documentació per confrontar la ficció narrativa amb un exhaustiu realisme històric; constatable en l'evolució del món vitivinícola del Priorat, en la presència de la parla prioratina dins l'obra i en les constants al·lusions a fets històrics. D'ençà de *Les hores detingudes* (1993) el pas del temps com a tema literari ha estat present en la narrativa de Solsona. Gaudiu de la polifonia de vides amb què l'autor ha bastit aquesta magistral novel·la.

TEMPS ENRERE

Autor: Ramon Solsona

Editorial: Proa

Lloc i any d'edició: Barcelona, setembre de 2022

Nombre de pàg.: 704

NOVETATS EDITORIALS

'Les nostres mares'

Gemma Ruiz Palà
Proa

Surt a la llum la guanyadora d'un dels altres grans premis literaris, el Sant Jordi. La periodista Gemma Ruiz ens serveix les històries de deu dones que tenen en comú el fet d'haver nascut durant la dictadura i haver-se obert camí fora de "la gàbia domèstica". Un calidoscopi femení de la generació de la seva mare, les que van haver de renunciar als seus somnis per facilitar els dels fills.

'Cavalls salvatges'

Jordi Cussà
Comanegra

Qui hagi llegit *Cavalls salvatges* no l'haurà oblidat. Qui no ho hagi fet, que corri a conèixer una obra de les que passaran a la història de la literatura. Jordi Cussà la va anar revisant, i encara ho va fer poc abans de morir, l'any 2021. Tenim entre mans les històries de la generació castigada per l'heroïna en la Catalunya rural, unes vides trepidants i dissortades, en un estil atrevit i personal.

'El despertar i altres relats'

Kate Chopin / L'Altra Editorial

Potser l'únic relat sobre amor adúlter escrit al segle XIX des de la perspectiva d'una dona és el que dona títol a aquest recull de narrativa. La protagonista, una dona que en la New Orleans de mitjan segle XIX desperta a noves sensacions, des d'una vida d'esposa convencional. L'autora, una de les escriptores que s'avançaven al seu temps i que per això va patir furibundes crítiques.

'Assalt militar en un museu a Catalunya...'

Flocel Sabaté / Ed. Sidilà

Una matinada de desembre de 2017, la Guàrdia Civil entrava al Museu de Lleida per endur-se 44 obres d'art amb destí al monestir aragonès de Sixena. Què tenien aquestes peces que justificassin una insòlita actuació d'un batalló d'agents armats? L'autor reflexiona sobre el fons, l'ús de les obres en un context de creació d'identitat a partir del conflicte dut a terme pel govern d'Aragó.

'Guia màgica d'autodefensa amb galetes'

T. Kingfisher / Raig Verd Ed.

Com es forgen els herois? Aquesta és la pregunta que es fa T. Kingfisher (pseudònim de la nord-americana Ursula Vernon) en aquest relat per a joves que arriba al català avalat per nombrosos premis literaris. La protagonista és la Mona, una maga que s'ha de defensar d'un assassí que volta per la ciutat atacant tothom qui té poders. I la màgia de la Mona d'on neix? Doncs... del pa!

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

264

 CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

Expressions amb can i cal (VI). Can Pistras (o Pistracs) (I)

Els articles d'avui i de la setmana que ve els dediquem exclusivament a can Pistras (o Pistracs, segons les zones), ja que ens serveix per formar múltiples expressions. L'etimologia del nom no és segura, però ha donat una sèrie de frases fetes que s'usen al llarg de la nostra geografia. Tot seguit veurem una part de les frases fetes formades amb aquest antic topònim de Barcelona.

Anar-se'n a can Pistras té molts significats, com ara: 1. Fracassar en un negoci o en una empresa; 2. Morir ("Doncs, mira, m'alegro que se n'hagi anat a can Pistras d'una vegada; era un malparit"); 3. No funcionar un projecte o un pla; 4. No anar bé, espatllar-se un aparell o un estri; 5. Arruïnar-se, perdre hom tot el que tenia, i 6. Un fenomen natural (com una tempesta o una secada) afectar greument els boscos, els camps o les zones urbanes ("La collita d'aquest any se n'ha anat a can Pistras per culpa de la secada"; "Hi va haver un aiguat molt fort i tot se'n va anar a can

Pistras").

Semblantment a can Pixa, can Taps, can Penja-i-despenja o can Seixanta, també es fa servir l'expressió "*Això és can Pistras*, no hi ha manera de trobar res al seu lloc". Ja vam comentar que en aquest cas la frase feta podia prendre el sentit de lloc desordenat, caòtic, on ningú fa cas dels superiors (o bé les seves ordres són confuses i gens clares) i tothom fa el que vol. En definitiva, es diu d'un lloc sense ordre ni concert. També es pot usar amb el verb *semblar*: "Aquest taller sembla can Pistras!". Curiosament a Mallorca tenen una expressió anàloga: *Això pareix can Bum*. No sabem exactament què era can Bum abans; ara pot ser dues coses: a Felanitx hi ha una botiga d'antiguitats amb aquest nom i al canal de televisió autonòmica, l'IB3, *Can Bum!* és un programa de gags basat en l'actualitat balear, on es parodia la política i la vida quotidiana de les Illes Balears. Una mena de *Polònia*.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

EMPRESA

Eva Remolina / AMIC

El salari emocional

Una retribució no econòmica no substitueix el pagament d'un sou just, però cada vegada són més les empreses que implementen el salari emocional per elevar la motivació laboral i millorar el benestar dels seus treballadors.

Actualment són moltes les condicions laborals que es valoren en optar a un lloc de treball més enllà de les merament econòmiques: una ubicació pròxima al domicili, la possibilitat de treballar a casa, una assegurança mèdica privada, oferta diversa en programes de formació, la possibilitat d'un ascens, un horari flexible que ens permeti una bona conciliació familiar, la pertinença a un grup, un bon ambient laboral, el reconeixement o l'autonomia per planificar-se, entre moltes altres.

Totes ells formen part de l'anomenat "salari emocional", un concepte bastant recent que podria defi-

nir-se com el conjunt de motivacions no oneroses que ofereix una empresa amb l'objectiu d'augmentar la qualitat de vida dels seus treballadors i obtenir el seu benestar físic i emocional.

Les noves generacions com els *millennials* són les que donen més importància a aquests incentius, per la qual cosa cada vegada es fa més complicat retenir el talent d'aquests professionals si no hi ha una política empresarial que doni suport a aquests aspectes.

Aconseguir que un treballador se senti a gust i motivat genera beneficis a ambdues parts, ja que:

- Augmenta la productivitat.
- Disminueix la rotació i amb ella, els costos de selecció i formació dels nous empleats.
- Es reté el talent.
- Hi ha menys absentisme.

El salari emocional no pot suplir, no obstant això, el salari econòmic, sinó que tot ha de sumar. Implementar aquestes mesures a les empreses és una inversió molt més econòmica que unes altres actuacions.

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

**CREEDENCE
CLEARWATER
REVIVAL
'Pendulum'**
Fantasy, 1970

Pendulum és el sisè àlbum d'estudi dels Creedence Clearwater Revival en encara no tres anys. I de fet, se'l pot considerar l'últim. Dos anys després, el 1972, ja com a trio, van gravar *Mardi Gras* on el líder, John Fogerty, pressionat pels altres dos, va haver de compartir les feines de producció i composició amb ells. La van espifiar i es van separar definitivament mig barallats. Però *Pendulum* és una joia, com els altres cinc discos anteriors. Aquí la gran novetat és que a més de les dues guitarres, baix i bateria de sempre hi afegeixen més instruments: un orgue i un saxo, tot tocat per Fogerty, i fins i tot un cor de noies en alguna cançó, com a "Sailor's Lament". El disc comença fort amb un tema típic dels Creedence, "Pagan Baby", que

dura més de sis minuts i les guitarres van completament desbocades. I la veu de John Fogerty a punt de trencar-se. L'èxit del disc, "Hey Tonigth", i "Molina" també sonen com els Creedence de sempre. En canvi, "Chameleon" i "It's Just a Thought", amb la presència insistent de l'orgue i el saxo, representen un canvi notable dels discos anteriors. Però la joia de l'àlbum és la balada a mig temps "Have You Ever Seen The Rain?", una cançó que agrada a absolutament tothom i que s'ha pogut sentir en unes quantes pel·lícules i sèries de televisió. Possiblement és la cançó més famosa dels Creedence.

NOTES

Exposició pels 60 anys de la cançó 'Al vent', de Raimon

"Al vent / La cara al vent / El cor al vent / Les mans al vent / Els ulls al vent / Al vent del món / I tots / Tots plens de nit / Buscant la llum / Buscant la pau / Buscant a déu / Al vent del món"...

Aquesta setmana aquests versos mítics de la cançó catalana han fet 60 anys. Sis dècades fa, doncs, que Raimon va crear una de les tonades més populars del cançoner nacional de tots els temps, una tonada que, per cert, segons detalla el mateix Raimon, va néixer d'un viatge anant de paquet en moto quan tenia 19 anys. I per commemorar l'efemèride, aquest dijous es va inaugurar una exposició amb obres procedents de la col·lecció d'art del mateix Raimon i d'Annalisa Corti (la seva dona) que es podrà visitar fins al 20 de març al Museu de

Belles Arts de Xàtiva, la ciutat natal de l'artista. Raimon i Corti, precisament (no tenen fills), han creat una fundació que porta els seus noms amb seu a Xàtiva que rebrà tot el llegat del cantautor, incloent una gran biblioteca i obres d'art originals d'Antoni Tàpies, Joan Miró, Joan-Pere Viladecans o Ràfols Casamada. L'herència també inclou discos, manuscrits, partitures o llibres relacionats amb la carrera artística de Raimon. Tots ells quedaran en un futur centre d'estudis que es crearà en una part del Convent de Santa Clara de Xàtiva, propietat de l'Ajuntament de la ciutat. "I tots / Tots plens de nit / Buscant la llum / Buscant la pau / Buscant a déu / Al vent del món / Buscant a déu / Al vent del món."

EL TEST Anna Urpina

Primer instrument que vas tocar? El violí. **Primer grup del qual vas formar part.** Cantava al Cor Cabirol de Vic. **Primer concert en directe.** Tocant amb orquestra, va ser al Museu de l'Art de la Pell de Vic. I com a solista amb el violí, va ser un concert a la Biblioteca Joan Triadú de Vic. **Primer disc que et vas comprar?** Hilary Hahn. **Quants discos tens?** Molts... **Salva'n tres (de discos).** The Beatles, Queen i Cecilia Bartoli. **Grups o músics de capçalera.** Beethoven, Bach, Mahler. **Un concert (com a públic) per recordar.** Gustavo Dudamel al Palau de la Música Catalana de Barcelona amb la Simfonia número 2 de Mahler "Resurrecció".

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

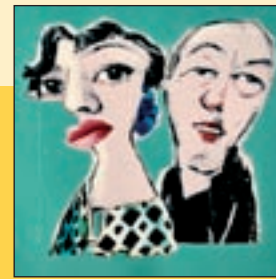
**MADEE
'Conundrum'**

Conundrum és la confirmació que el retorn de Madee (una de les bandes més rellevants de l'indie ibèric de principis de segle) és definitiu. El gener de 2021 van reaparèixer per sorpresa amb *Eternity Mingled with The Sea* –trencant un silenci de set anys– i pel novembre del mateix any van tornar-hi amb *In The Cold Season*. I ara la banda liderada per Ramon Rodríguez (veu i guitarra) tanca la trilogia del retorn amb un disc rodó on demostren que les segones parts, de vegades, poden ser fins i tot millor que les primeres. Ah! I al juny, hi haurà directes!

**FALCON & FIRKIN
'Cançons nues'**

El nou disc de la banda manresana Falcon & Firkin és un recull de vuit cançons "que expressen el dol produït per la pèrdua del meu pare el febrer de 2020". Això explica Jordi López, cantant i *alma mater* d'una formació clàssica de pop-rock que està activa des de 2007 i que amb aquest ja ha publicat 10 àlbums! A *Cançons nues* els manresans rebaixen una mica les revolucions buscant un to més íntim i reposat. En la mateixa línia que les cançons hi ha també el disseny del disc, amb dibuixos fets a l'escola pels quatre nets del pare de López.

**IGNASI TERRAZA
& PEPA NIEBLA
'En la orilla del mundo'**

Ignasi Terraza és un dels pianistes de jazz més reconeguts de l'escena nacional (i internacional). I Pepa Niebla és una cantant malaguenya que viu a Brussel·les. I a *En la orilla del mundo*, els dos mons s'han casat per gravar melodies procedents de les dues ribes de l'Atlàntic cantant en castellà, anglès, francès o portuguès. En total hi ha 13 peces i hi sonen estàndards de jazz, composicions originals de Terraza i un parell de clàssics de la *chanson* francesa. La portada, per cert, una autèntica meravella, és obra de la pintora María José Torrente.

SALUT

Eva Remolina / AMIC

Els problemes que comporta un excés de sal en el nostre organisme

La sal és un condiment alimentari format per clorur de sodi. Dos grams de sodi al dia, és a dir, l'equivalent a uns cinc grams de sal, és la quantitat diària màxima que recomana l'Organització Mundial de la Salut (OMS). No obstant això, la majoria de la població supera, i fins i tot duplica, aquesta xifra. Per això és de vital importància conscienciar-nos sobre l'ús d'aquest mineral, d'una banda, tan beneficiós per al nostre organisme però, d'altra, tan perillós si en superem el consum.

Algunes de les patologies que ens pot provocar un excés de sal són:

- Gota
- Diabetis
- Augment de la tensió arterial
- Artritis
- Risc de sofrir accidents cerebrovasculars
- Cardiopaties
- Insuficiència renal
- Depressió
- Càlculs o pedres renals
- Retenció de líquids
- O fins i tot asma

Per evitar aquests problemes, hem de reduir l'excés de sodi, i no tan sols el que afegim en cuinar, sinó sobretot el que se'n diu "sal oculta", és a dir, aquella sal que contenen els aliments processats com els que hi ha dins el pa, la brioixeria, alguns lactis o els aliments precuinats, entre molts d'altres.

És per tant molt important moderar-ne el consum i decantar-nos per comprar aliments baixos en sal, així com substituir la sal a la cuina per altres productes com les espècies, la llimona, el vinagre o l'all.

GASTRONOMIA

Eva Remolina / AMIC

Espaguetis a la puttanesca

Els espaguetis a la puttanesca potser no són tan populars aquí com en altres llocs, però és un plat que val la pena tastar perquè a més que és molt fàcil de fer i és boníssim ens ajudarà a anar variant a la cuina.

INGREDIENTS (4 PERSONES)

- 100/120 grams d'espaguetis per persona
- dos grans d'all grans
- tres bitxos
- una llauna d'anxoves
- 10 tàperes
- 12 olives negres
- una branca d'alfàbrega fresca
- 500 grams de tomàquet triturat
- sal
- oli d'oliva verge extra

ELABORACIÓ:

1. Posarem a bullir aigua i sal dins d'una olla per coure els espaguetis fins que estiguin *al dente*.
2. Mentre arriben al punt de cocció, podem anar tallant en trossets les anxoves, les olives i els alls.
3. En una paella amb una mica d'oli, fregirem els alls juntament amb els bitxos fins que estiguin daurats.
4. Afegirem a la paella les anxoves i ho cuinarem durant un minut i mig, per després posar-hi la resta d'ingredients: les tàperes i les olives. Ho remenarem tot i cuinarem durant uns 15 minuts.
5. Barrejarem la salsa resultant amb els espaguetis i servirem.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

LA PIZZA COM A SÍMPTOMA

Per obra i gràcia de l'Eurostat, l'oficina d'estadística europea, la pizza ja és més que una elecció gastronòmica. Ara també és un indicador econòmic. En la pizza s'hi concentren alguns dels productes bàsics (farina, oli, tomàquet i els ingredients que s'hi vagin afegint) i és per això que es pot considerar un indicador amb el qual sintetitzar fins a quin punt s'està encarint l'alimentació. No és nou que algun producte de consum universal serveixi com a referència sobre l'evolució del cost de la vida. Temps enrere es comparaven els nivells de preu internacionals amb el Big Mac de MacDonald's.

La pizza s'ha encarit aquest últim any, marcat per inflacions desconegudes des de feia dècades, a tot Europa. Cert que més en els països de l'Est i del centre d'Europa, que als mediterranis, probablement perquè aquests últims tenen bona part dels ingredients més a mà. Tampoc no és descartable que hi hagi aprofitats que hi hagin afegit marge per aquell fenomen definit com la inflació de la cobdícia (*greedflation* per als amics angloparlants). Però, fent abstracció d'aquesta possibilitat i també de com pot haver impactat el cost que l'energia en el procés de cocció de la pizza, l'indicador assenyalava que aquest producte ha tingut un increment de preu mitjà a Europa del 16%. A l'Estat espanyol –és sabut l'oficina d'estadística europea fa estimacions per estats–, una mica menys: el 14,6%. És menys que als països de l'Est d'Europa (Hongria té un creixement del 45%) o del centre (Alemanya, un 26% o Bèlgica un 23%), però més que França (12,8%) o Itàlia, el que es podria qualificar com l'epicentre de la pizza (creixement del 9,6%).

Les variables que formen part d'aquest indicador són prou diverses com per arribar a conclusions fermes, però el fet cert és que la diferència entre el creixement del preu de la pizza i el dels aliments no és excessiva. Mentre que l'índex de preus de consum (IPC) va créixer a l'Estat el 15,7%, la pizza ho va fer més moderadament. Una altra cosa és l'esforç que ha de fer cada resident a l'Estat

per poder gaudir (és un dir) d'una pizza. En va haver de fer més del que assenyalava el pur indicador de preu, perquè un informe de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) conclou que va ser, precisament l'Estat espanyol el que va tenir un retrocés més gran de la renda disponible entre els països membres (que són els que tenen les economies considerades més avançades).

Segons aquest indicador, segurament menys prosaïc que l'evolució de preus de la pizza, les famílies espanyoles tenen unes rendes disponibles (els diners que queden una vegada s'han pagat els impostos i les cotitzacions socials) el 7,85% més baixes que l'últim trimestre de 2019. És a dir, que la pandèmia ha incidit en els diners que les famílies tenen disponibilitat de destinar a despesa o estalvi. Això passa malgrat els increments del salari mínim interprofessional, que, una vegada més, neguiteja els sectors més conservadors. 1.080 euros en 14 pagues provoquen neguit en un Estat les empreses del qual estan presentant beneficis que creixen set vegades més que els salaris.

Sobre les conclusions de l'OCDE, convé recordar que, durant la pandèmia, els estalvis a Espanya

es van disparar. Entre abril i juny de 2020, quan gastar era difícil perquè gairebé tot –botigues, restaurants...– estava tancat, les llars de l'Estat van arribar a estalviar un 25% del que ingressaven. L'activitat va anar recuperant la normalitat, però els estalvis es mantenien relativament elevats en comparació a l'evolució històrica, amb xifres superiors al doble dígit durant tot el 2021 i la primera meitat de 2022. A partir de llavors, la inflació ha anat laminant les possibilitats d'estalvis a les llars. Del 25% d'aquells primers mesos de pandèmia s'ha passat al 5,7% actual. Gairebé cinc vegades menys.

Els motius van més enllà que s'hagin obert les possibilitats de consumir. El que ha passat després del segon semestre de l'any és que els preus han mantingut l'escalada i que, si aquest creixement s'ha moderat, no ho ha fet prou com per igualar l'increment dels salaris. Mentrestant, altres variables de la despesa de les famílies, com les hipoteques, també han crescut a conseqüència de l'increment dels tipus d'interès generals i, en particular de l'eüríbor. Les dades macroeconòmiques mostren com el PIB està creixent, però ho fa a ritmes més lents que la mateixa inflació i, tot i que el consum

de les llars continua sent un motor per a aquest creixement econòmic, aquest és un esquema que s'afebleix. Menys diners a les butxaques, menys estalvis per gastar i tipus d'interès massa elevats com per aventurar-se a demanar préstecs. No serà estrany veure com el consum deixa de ser el motor del creixement, i com el PIB que ha lluit tan suposadament vigorós aquest últim any (creixements del 5,5% a l'Estat i a Catalunya) va perdent força en els propers trimestres.

Els ingressos de les famílies espanyoles encara estan per sota dels temps de la pandèmia i, en canvi, els preus continuen pujant, com també els interessos de les hipoteques i altres crèdits. Pot ser que la pizza hagi pujat menys aquí que a altres països europeus, però costa més de pagar-la.

INDICADORS

Ciment estancat

La producció de ciment està estancada. El 2022 va tancar amb un descens del 0,6% respecte del 2021, i les previsions de la patronal Ciment Català per al 2023 són encara més negatives. El sector ho atribueix a la manca d'execució d'obra pública. En context, la producció és al 20% del que representava abans de l'esclat de la bombolla i ara és en nivells de fa 20 anys. En aquest període el PIB ha crescut un 20%.

Creixement industrial

L'any 2022, la mitjana anual de l'índex de producció industrial va créixer el 0,6%, segons dades provisionals de l'Idescat. Per grans branques, van registrar augments els béns de consum (4,1%) i els béns d'equipament (1,8%); en canvi van baixar els energètics (-3,9%) i els béns intermedis (-2,3%). Per sectors destaca l'augment de la fabricació de productes farmacèutics (11,3%).

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà / sodecaminar@gmail.com

Portes al camp

Si demanés a un pardal com és que l'àguila vola tan amunt i amb tanta rapidesa, el més probable és que no m'ho sabés contar, perquè els ales-curts no han acceptat per si mateixos el poder que comparteixen. Si em preguntés com és que el lleó és més lliure que la majoria de persones que m'envolten, el més segur és que em costi comprendre la senzillesa de la resposta, i potser fins que no faci ús de la raó no arribaré a entendre que és el que és per viure on viu. Perquè raonar és el tret que ens diferencia de la resta d'éssers vius. És descobrir per mitjà de la intel·ligència a explicar o justificar quelcom.

La raó, per mi, és com trobar-me portes tancades al camp, a punt per ser obertes. Em pot molestar l'obstacle, però també m'ajuda a trobar-me un cop l'he travessat. Cada porta m'obre a redescobrir què és la llibertat, per així adonar-me que puc ser tan lliure com el lleó.

Podria ser certa l'afirmació que com més dependència tingui un individu més lliure és?

El parmentier de patates és un plat molt conegut i molt utilitzat a la cuina. És la crema o puré de patates que fa de base a molts plats de restaurant. La recepta porta el nom en memòria d'Antoine Augustin Parmentier (1737-1813), que va fer mans i mànigues per popularitzar el consum de patates en una època de fam a França. Amb el permís del rei Lluís XVI va començar a cultivar patates als afores de París amb la col·laboració de l'exèrcit, que custodiava el cultiu durant les hores de sol, i deixava els camps sense vigilància a les nits. Aquest fet va posar en alerta a la població, ja que en un principi relacionaven les patates amb el diable, per ser un fruit de sota terra. Però amb el fet que el rei fes protegir els conreus, que posés portes al camp, els va fer canviar la perspectiva i el raonament. I aleshores van fer de les patates un aliment de consum diari i salvar de la misèria a la majoria de la població.

Com més depenguem dels éssers vius que ens envolten més lliures serem, com més necessitats dels elements de la natura tinguem més fàcil serà viure en plena llibertat.

Avui a Sierra Nevada sembren aigua per tenir abundants collites a l'època de sequera. Des de fa mil anys mantenen els corriols dissenyats i treballats sobre les pendents de la muntanya per dirigir l'aigua cap als aqüífers. D'aquesta manera un territori que seria un desert en èpoques de sequera li obren la porta perquè la vida sigui possible. Sense cap mena de tecnologia sofisticada, sense necessitats de formigó, sense necessitat d'importar terres rares ni minerals estratègics de l'altra punta de món, sense aportacions d'energia externes, tan sols depèn de la força de la gravetat, només obrint la porta a un mètode senzill i eficient fan possible la llibertat dels que viuen de la terra.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 17-02-2023 al 23-02-2023

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

Et fas el valent, però per dins tens moltes emocions que només mostres als que més estimes. Les activitats esportives o lúdiques en equip poden donar-te bons moments.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Et convé concretar millor els objectius professionals a llarg termini. Si has deixat de banda les amistats per atendre obligacions, potser ha arribat l'hora de retrobar-vos.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Organitza millor el teu temps de lleure per desconnectar de l'estrès. Si estàs solter i tens una primera cita, podria sorgir una bona compatibilitat intel·lectual.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Etapa de canvis. Algunes persones surten de la teva vida i n'entren de noves. Confidències entre amics. Si estaves insomne, vas recuperant el teu ritme habitual del son.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Podries trobar-te una mica saturat de feina i hauràs de dir que no a algun projecte o sol·licitud. En qüestió de salut, prefereixes cercar altres opinions o teràpies diverses.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Has decidit implementar canvis al sector laboral per posar-te al dia en alguns coneixements i tecnologia. Podries descobrir diversos secrets familiars que et sorprendran.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Bons dies per fer una escapada romàntica o un íntim sopar amb espelmes. Amb la Lluna Nova a Casa VI pots iniciar un tractament mèdic. Noves oportunitats al sector laboral.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

La Lluna Nova planta una llavor a la teva Casa V i pot marcar l'inici d'una relació sentimental. Possible augment de la fertilitat. Dies de trasllats o més desplaçaments.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Necessites fer alguns canvis profunds a la teva vida i en les setmanes vinents podràs començar-los. Una persona de signe Solar o Llunar Peixos vol conèixer-te millor.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Bona etapa per viure intensament l'amistat amb trobades esperades o persones que tornen del passat. A la feina, algú et fa llum de gas, no deixant-te les coses clares.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Molta inspiració. Estàs d'allò més connectat a l'entorn i apliques aquesta creativitat en el teu dia a dia. Poses límits a tots aquells que et diuen com has de fer les coses.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Felicitats! El Sol entra al teu signe. En el darrer any has tingut més temps per pensar i has establert prioritats. A la feina et convé ser prudent i no confiar cegament.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Sergi Soler Ordeig

'The Whale'

De Darren Aronofsky

D'un temps ençà, Aronofsky ha infusonat el seu cine amb la sorprenent tasca de guia espiritual. Insuflar fe a través de l'art es fa des de temps immemorials. I de fet, és un mitjà idoni; l'esfera artística requereix fer *per se*. En aquest sentit, Darren Aronofsky és el Ramon Llull americà. Només cal veure el substrat altament místic-religiós que pul·lula en la seva filmografia. *The Whale* no n'és una excepció.

A la pantalla, veiem la vida d'un home (Brendan Fraser) amb obesitat mòrbida durant una setmana. No està bé de salut i no li queda gaire vida, així que intenta acostar-se a la seva filla adolescent, amb qui havia trencat lligams des de feia anys. Tot passa en un apartament, cosa que ens iguala en la condició del protagonista de no poder-ne sortir, tot fent desfilars els personatges pel seu voltant.

En vistes del metratge, podríem entrar en la dicotomia terrenal-espiritual. És així que en aquesta obra se'ns presenta un món on hi ha poques coses boniques terrenalment, però moltes en un escambell més elevat que identifiquem com a espiritual. És així com el personatge principal es presenta amb totes les seves potències carnals, limfàtiques i greixoses, sense escrúpols, desagradablement; car

aquesta condició, com acabarem veient, no és tan greu davant una fe vertadera. I és buscant aquesta fe, aquest sentit de la vida, on tots els americans sempre es posen molt intensos i explícits: la descàrrega final de llàgrimes, mocs i raneres i el perill de mort sempre ha de ser literalment present per fer esmerçar les emocions del públic.

Mentre descobrim el passat del protagonista i la relació amb els personatges i idees circumdants –com si muntéssim un tren-caclosques–, una petita molèstia es va fent palpable; la mà del guionista-director arriba a tot arreu. El manierisme que hi ha implícit en un lloc on han de passar coses s'adapta molt millor en una obra teatral –que és d'on prové *The Whale*– que en una sala de cinema, on volem ser enganyats amb certa delicadesa.

Sigui com sigui, la qualitat de la cinta és innegable; la posada en escena és digna de les millors tècniques cinematogràfiques i els actors, lleugerament exaltats la majoria, també fan un bon paper. Parlem, doncs, d'una pel·lícula d'acadèmia que buscarà alguna de les estatuetses que reparteixen pel març, sobretot pel Brendan Fraser sensible, amb baixa autoestima, gras i ploraner que s'expandeix en aquest film.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Música variada amb The Hanfris Quartet a Granollers

'Let's sing Barbershop!'. The Hanfris Quartet. Cicle Carles Riera de l'Escola Municipal de Música. Teatre Auditori de Granollers. Divendres, 17 de febrer, 20h.

The Hanfris Quartet, un grup vocal masculí amb més de 10 anys de trajectòria, oferirà un concert amb una gran varietat de gèneres, des d'estàndards de jazz i versions de música clàssica fins als *hits* pop més actuals. El repertori inclou bandes sonores de pel·lícules i cançons de Queen, Elvis Presley o Rosalía.

Els èxits de Xiula, al Cirvianum

Xiula "Hits". Teatre Cirvianum, Torelló. Diumenge, 19 de febrer, 18.00h.

Per celebrar el carnaval infantil, ACTE I Xarxa ofereixen a Torelló el concert amb què el grup Xiula celebra 10 anys amb un format de concert. Hi sonaran els gran èxits i algunes petites perles amagades en els cinc discs que han tret al mercat.

CINECLUB

CINECLUB VIC
21 de febrer - 20h
Espai ETC

'Sound of Metal'

Estats Units, 2019. Dir.: Darius Marder. VO en anglès amb subtítols en català. La vida de Ruben (Riz Ahmed), un jove bateria d'una banda de heavy metal, fa un gir radical quan perd l'audició. El metge li diu que la seva condició empitjorarà i la seva parella porta el músic a un centre de rehabilitació per a sords. Tornar a començar: aquesta és una gens típica pel·lícula de superació personal. Un exadictic troba en la música el pla B ideal per donar sortida als seus impulsos autodestructius. Quan perd l'oïda, el seu món sembla esfondrar-se. El disseny de so de la pel·lícula actua com un element dramàtic, amplificant la confusió i ràbia que sacsegen el protagonista. *Sound of Metal* és un emocionant estudi del dol carregat de sinceritat i empatia.

TEATRE AUDITORI
POLIVALENT
17 de febrer- 20.30h
Bigues i Riells del Fai

AC GRANOLLERS
21 de febrer - 19h
Cinema Edison

CICLE GAUDÍ

'Un año, una noche'

Espanya, 2022. Dir.: Isaki Lacuesta. (VO subtítolada en català). Drama, basat en fets reals. Ramón i Céline són una jove parella que es troba en el local Bataclan de París la nit del 13 de novembre de 2015. Durant l'assalt terrorista, tots dos aconseguen escapar, cadascun pel seu costat, entrar en el camerino dels músics i refugiar-se allí. En sortir ja no són els mateixos. I no saben si podran tornar a ser-ho... Adaptació cinematogràfica basada en el llibre *Paz, amor y Death metal*, de Ramón González, supervivent de l'atemptat terrorista a la sala de concerts Bataclan de París.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Incendi facial d'origen emocional i greus conseqüències cromàtiques / 2. Despullo el jugador com una gallina. Cridar a la memòria / 3. Zero a l'esquerra. Del món no espera sinó reconeixement del seu talent. Conill no comestible / 4. Barret sobre la u. El de la ciutat, antic, i el d'en Rossi nou / 5. Enemics de Regar els Lliris. Estampada en relleu, la samarreta / 6. Tenalla (en alfabet d'Aràbia?). Faci via per l'altra banda / 7. La vila, malmesa per un passeig. Antic funcionari judicial amb vel·leitats actorals / 8. I això és el que havia de fer, comportar-se com a tal. Gatet d'ulls maetlladets / 9. No acaba de fer el pes. Caminant de ciutat. Per pioc li falta poc / 10. El temps que fa, i que feia a Valldoreix. Ben maridada i mal col·locada / 11. Cap de trons. Resident per accident en una illa deserta. Heus-lo aquí / 12. Obtingué de nou el mateix candidat. Cuc que ni a acèfal arriba / 13. Anàtids de cos deforme. Invertit i tot, és d'allò més tendre i carinyós.

VERTICALS: 1. Sembla un altre cuc, però és un vers llarg i un de curt. Tub electrònic per produir vapor de tro / 2. Vores del Nil. Gladiador que lluitava fent el pi. Queixalada final a l'espetec / 3. Pintat de color d'òxid, com el bon xampany. NNN / 4. Bosc que no falta a cap comarca. De la navegació que es practicava al Mississipi / 5. Vaca tan jove que té problemes d'autoafirmació. Si van avall són més a prop de la mar / 6. Pilota a l'olla. La reina de les línies temporals. De'n Figo al fogó / 7. Que alegre, car porta letícia. Conducte d'introducció digital per a exploració nasal / 8. Amics del Vent i l'Oratge.

1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

Cop de vent prop de la cala mallorquina. Surt guanyant amb el substitut / 9. No cal enviar-la a la merda, sol anar-hi tota sola. El nap-buf de casa fent la vertical / 10. Estan en Cobntra. Falgueres d'allò més radiants. Continuen Estant-hi / 11. Pescador que arrodoneix el jornal completant cabassos. La lletra preferida d'en Borges / 12. Farà companyia al mag per tota l'eternitat. No és la comarca de la Mònica l'actriu ans del gotim.

SUDOKUS

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: mitjana

	4			7				
		9		8		6		
7			4				8	9
2				5	6	8	3	
		3				7	5	
	8	5	2	3			9	6
9	5			6			7	
		4		2	5			
2								

Dificultat: difícil

	4				6		5	
3		8	2					
				7			9	6
8								2
	3							
		5			3		8	
		2	4		1	9		5
		9	7	5	8	3	2	4
			6				7	8

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Blanc
- Blau
- Groc
- Marró
- Morat
- Negre
- Rosa
- Taronja
- Verd
- Vermell

QUADRE NUMÈRIC

8	-		-	2	2
+		+		-	
	-		-	3	-4
-		+		-	
	-		-	5	-13
13		20		-6	

SOPA DE LLETRES

O	V	V	U	E	R	G	E	N	W
S	H	A	E	Z	M	B	C	V	R
D	L	A	O	R	L	A	X	E	T
B	R	O	S	A	M	T	R	A	E
F	M	Z	N	J	U	E	R	R	S
F	W	C	N	N	S	O	I	S	O
V	E	R	D	O	M	J	F	L	G
O	O	Z	U	R	N	S	S	O	R
A	U	W	C	A	V	F	R	O	O
F	I	Z	T	T	T	N	S	M	C

SOLUCIONS

		-6	20	13
-13	5	-	9	1
	-		+	-
-4	3	-	7	6
			+	-
			+	-
			4	-
			-	8

O	V	V	U	E	R	G	E	N	W
S	H	A	E	Z	M	B	C	V	R
D	L	A	O	R	L	A	X	E	T
B	R	O	S	A	M	T	R	A	E
F	M	Z	N	J	U	E	R	R	S
F	W	C	N	N	S	O	I	S	O
V	E	R	D	O	M	J	F	L	G
O	O	Z	U	R	N	S	S	O	R
A	U	W	C	A	V	F	R	O	O
F	I	Z	T	T	T	N	S	M	C

9	4	7	8	1	6	2	5	3
3	6	8	2	9	5	4	1	7
5	2	1	3	7	4	8	9	6
8	9	4	1	6	7	5	3	2
1	3	6	5	8	2	7	4	9
2	7	5	9	4	3	6	8	1
7	8	2	4	3	1	9	6	5
6	1	9	7	5	8	3	2	4
4	5	3	6	2	9	1	7	8

Dificultat: difícil

5	4	8	6	7	9	3	2	1
1	3	9	5	8	2	6	4	7
7	6	2	4	1	3	5	8	9
2	1	7	9	5	6	8	3	4
6	9	3	8	4	1	7	5	2
4	8	5	2	3	7	1	9	6
9	5	1	3	6	4	2	7	8
8	7	4	1	2	5	9	6	3
3	2	6	7	9	8	4	1	5

Dificultat: mitjana

1	E	N	R	O	J	O	L	A	M	E	N	T
2	P	L	O	M	O	E	V	O	C	A	R	
3	O	O	V	A	N	I	T	O	S	N	U	
4	D	E	R	E	R	E	S	I	C	A	S	O
5	E	R	L	E	G	O	F	I	G	A	D	A
6	A	L	F	A	B	I	V	A	I	L	V	
7	V	I	A	L	A	C	T	U	A	R	I	
8	P	E	V	I	A	N	T	I	X	I	N	E
9	P	E	R	E	R	E	S	I	C	A	S	O
10	O	R	E	I	G	A	D	A	S	A	C	
11	T	O	R	E	I	G	A	D	A	S	A	
12	R	E	E	L	E	G	I	A	C	E	L	
13	O	S	S	O	S							